

Allianssin asiantuntijalausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle asiasta HE 125/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Asia: HE 125/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Teema: sosiaaliturva, sairauspäiväraha, kuntoutusetuudet, eläkkeet, oppivelvollisuus

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Allianssin jäsenenä on noin 150 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua. Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry pitää esityksen tavoitteita eli etuusjärjestelmän yhtenäistämistä ja oppivelvollisuuden pidentämisen huomioon ottamista periaatteellisella tasolla kannatettavina. **Nyt käsillä oleva esitys kuitenkin tosiasiallisesti heikentää monen varsin vaikeassa tilanteessa olevan nuoren ja heidän perheidensä taloudellista tilannetta.** Esityksellä tavoitellaan 48,5 miljoonan euron vuosittaisia säästöjä. **Nuorisoala pitää erityisen tärkeänä, että näitä säästöjä myös kanavoitaisiin heikommassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten palveluiden parantamiseen.**

Ehdotettujen muutosten seurauksena toimeentulotuen tarpeen arvioidaan jossain määrin kasvavan, mitä ei voida pitää toivottavana, etenkin, kun myös usean muun vastikään käsittelyssä olleen esityksen on arvioitu vaikuttavan samoin. Se on myös vastoin hallitusohjelmassa linjattua tavoitetta puolittaa toimeentulotuen saajien määrää.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi

Esityksen myötä huoltajien vastuu perheidensä toimeentulosta lisääntyy. Huoltajilla toki on elatusvelvollisuus myös 16- ja 17-vuotiaista nuorista, mutta samalla on huomionarvoista, että monet perheistä ovat nuoren vamman tai sairauden aiheuttamien haasteiden vuoksi jo valmiiksi heikossa taloudellisessa tilanteessa. Myöskään lapsilisää ei makseta enää 17-vuotiaasta nuoresta.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi näkee työttömyysturvaan ehdotetut muutokset perusteltuina, sillä alaikäiselle, vailla toisen asteen koulutusta olevalle, opiskelun tulee olla ensisijaista. Samoin nuorisoala näkee kannatettavana, että jatkossa vammaiset nuoret siirtyisivät aikuisille tarkoitettujen etuuksien piiriin vasta täysi-ikäisenä.

Nuorisoala sen sijaan suhtautuu hyvin kriittisesti esitykseen siitä, että jatkossa alle 18-vuotiaat eivät olisi oikeutettuja sairauspäivärahaan. Muutoksen myötä opiskeleva tai työssäkäyvä nuori jäisi sairastuessaan vanhempiensa elatuksen tai toimeentulotuen varaan. On huomionarvoista, että moni alaikäinen joutuu muuttamaan pois lapsuudenkodistaan jo toisen asteen opintojen vuoksi.

Vaikka sairauspäivärahan ja kuntoutusrahaetuuksien alaikäraja ehdotetaan nostettavaksi, sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen päivärahamaksun alaikäraja ei tässä esityksessä ehdoteta nostettavaksi. **Nuorisoala pitää periaatteellisesti erityisen ongelmallisena sitä, että maksetuille vakuutusmaksuille ei siis tältä osin enää saisi vastiketta.**

Myöskään työnantajat eivät jatkossa saisi alaikäisten työntekijöiden osalta sairauspäivärahaa. Vaikka alle 18-vuotiaiden työnantajille on maksettu sairauspäivärahaa vain vähäisissä määrin, on esitetty muutos sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden kannalta varsin ongelmallinen. Lisäksi esitys voisi osaltaan myös vaikuttaa kielteisesti työnantajien haluihin palkata alaikäisiä nuoria, mitä ei voida pitää toivottavana.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi esittää huolensa siitä, että kuntoutusrahaetuuksien alaikäraja nousee 18 vuoteen. Vuonna 2023 alaikäisiä kuntoutusrahan saajia oli lähes 10 000, eli esitetty muutos heikentää varsin monen nuoren kuntoutuksen toimeentuloa. Valtaosalla taustalla oli mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriö. Kuntoutuksen aikainen toimeentulo on isossa

roolissa kuntoutuksen onnistumisessa, sillä kuntoutujien taloudellinen tilanne on kytköksissä elämän- ja arjenhallinnan tunteeseen, joka taas on kuntoutumista edistävä tekijä. Kuntoutusrahan onkin ajateltu kannustavan, motivoivan ja sitouttavan kuntoutujaa kuntoutumiseen. Kuntoutusrahaoikeuden poistamisella voi myös olla negatiivisia vaikutuksia kuntoutukseen hakeutumiseen.

Allianssi haluaa lopuksi nostaa esiin, että nuorten kuntoutusta ollaan nyt muuttamassa samanaikaisesti monella eri tavalla. Kuntoutukseen pääsyn ehtoja tarkennetaan ja tiukennetaan, kuntoutusetuuksien ikäraja nostetaan ja kuntoutuksen aikaista sosiaaliturvaa heikennetään ja yhä useampi kuntoutukseen osallistuva joutuu kuntoutumaan toimeentulotuen varassa. Näiden kaikkien toimien kokonaisvaikutuksia tulisi vielä tarkastella kokonaisuutena. Esimerkiksi Nuotti-valmennus on todettu seurantatutkimuksen perusteella varsin tulokselliseksi ja onkin syytä suhtautua varauksella isoihin muutoksiin nykyisellään hyvin toimivaan kuntoutusjärjestelmään. **Vaarana on, että kuntoutuksesta nyt haettavat säästöt tulevat vielä tulevaisuudessa korkojen kera maksettavaksi.**

Helsingissä 16.10.2024

Aleksi Sandroos
Puheenjohtaja

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja

Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry

*Lisätiedot: Vaikuttamisen asiantuntija Titta Hiltunen, titta.hiltunen@nuorisovaltuus.fi,
044 9010 519*

Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäälikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisovaltuus.fi
info@nuorisovaltuus.fi